СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 205. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 1-го жовтня 1942. No. 205. Jersey City, N. J., Thursday, October 1, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СЕНАТ ПЕРЕГОЛОСУВАВ ДОМАГАННЯ ФАРМЕРСЬКОГО БЛЬОКУ

ВАШИНГТОН. — Сенат голосував над поправкою до законопроекту регулюючого ціни на фармерські продукти, якої домагався фармерський бльок, а яка піднесла6 кошти життя Америки на три і пів біліона, чи пять відсотків теперішних коштів. Поправка перейшла більшістю голосів, 48 за, 43 проти. Не помогли пересторогн, що президент заветує ту поправку. В тій поправці говориться, що заки будуть впроваджені тверді ціни на фармерські продукти, треба буде зарахувати кошти продукції харчів, в які треба зарахувати працю цілої фармерської родини. В урядових колах ще далі є тої думки, що той законопроект можна буде змінити і ту поправку відкинути. Уряд переконаний, що підвишка фармерських цін скріпить інфляційні течії.

ЗАМОРОЖЕННЯ ВИРОБУ ҐУМОВИХ ЧОБІТ.

ВАШИНГТОН. — Офіс адміністрації цін заявив, що заморожує продаж і виріб ґумових чобіт. Той запас ґумових чобіт, що ще залишився, буде видаваний на карточки, лише тим людям, що дійсно тих чобіт потребують. Виріб ґумових частин, потрібних для звичайної обуви не є заморожений, бо ті частини можна виробляти зо старої ґуми, яка непридатна для воєнних цілей.

СВІТЛА ПО „СОБВЕЯХ" БУДУТЬ ПРИВЕРНЕНІ.

НЮ ЙОРК. — Вже в найближчих днях нюйорські „собвеї", лінії Ай Ар Ті і Бі Ем Ті, подвоять світло в своїх возах. Внаслідок війни і загального розпорядку притемнювання, в тих возах поуставльовано дуже малої сили лямпи, а навіть й ті лямпи з долини замазано чорною фарбою. Внаслідок того в возах повстав приморок, серед якого люди ніяк не могли читати газет. Це викликало багато нарікань з боку публики. Військові власти заявили, що того затемнення для підземних залізниць непотрібно. Тепер будуть знов вставляти сильніші світла, але того світла, що було перед війною таки не буде. Притемнені лямпи залишать лише на „елевейторах", себто надземних залізницях.

ЗАТЕМНЕННЯ НА ПІВ ГОДИНИ СКОРШЕ.

НЮ ЙОРК. — Тому, що в осени по заході сонця далеко скорше темніє ніж в літі, військові власти зарядили, щоб притемнювати всі високі будинки і виставові вікна вже пів години по заході сонця. Цей розпорядок обовязує в трьох стейтах — Ню Йорк, Ню Джерзі і Делевер.

ВИРІБ ЗА МІСЯЦЬ СЕРПЕНЬ НИЖЧЕ СПОДІВАНОГО.

ВАШИНГТОН. — Доналд Нелсон, голова заряду воєнної продукції, заявив, що воєнний виріб за місяць серпень, хоч був на 8% вищий, від попереднього місяця, проте був на 14% нижчий, ніж це обчислювано в плянах. Зате він був на 350% вищий від виробу в місяци перед нападом на Перл Гарбер. Цілорічний виріб в 1942, говорив Нелсон, буде щонайменше рівнятись усему виробу Німеччини, Італії і цілої Европи, що знаходиться в руках Держав Осі, включаючи Францію і Балкани. Але коли американські нові фабрики, що тепер будуються, підуть в рух, то американський воєнний промисл значно перевищить виріб цілої Европи, говорив він.

РОЛЯ ЛІТАКОНОСЦІВ.

ВАШИНГТОН. — Лютенант комендер Джан Теч, що недавно прибув з фронту, де відзначився хоробрістю, командуючи відділом морських літаків, заявив, що літаконосці в нинішній війні є найважнішою зброєю, зокрема на Тихім океані. Всі більші успіхи американських збройних сил, говорив він, віднесли літаконосці, чи літаки з літаконосців, а не літаки з суші. При помочи літаконосців, говорив він, американські збройні сили можуть продиратись морем ближче Японії і там завдавати їй смертельний удар.

СЕКРЕТАР НАКС У БРАЗИЛІЇ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Американський секретар фльоти, Накс, удався літаком до Бразилії, щоб нарадитись з бразилійським урядом в справах ведення війни. Він дав журналістам побачення, в котрім говорив, що ходить про те, аби Бразилія стала такою воєнною потугою, на яку дозволяють її її можливости. В Бразилії неофіційно говорять, що його поїздка стоїть зо звязком нападу Бразилії на французько-африканську пользню, Дакар.

ПИШУЧІ МАШИНИ ДЛЯ АРМІЇ.

НЮ ЙОРК. — Армія видала заклик до приватних фірм, щоб віддавали свої зайві машини до писання для армії. Таких машин потрібно армії 75,000. В перших днях самі нюйорські фірми віддали для армії 2,300 машин.

Гершей Перестерігає Перед Браком Робучих Рук

НЮ ЙОРК. — На зібранні товариства зарядчиків фабрик, що відбулось минулого вітірка в готели Пенсилвенія, в Ню Йорку, ген. Гершей, голова поборових бюр, заявив, що ми незадовго відчуємо в Америці гострий брак робучих рук. Може таке зайти, говорив він, що з браку робучих рук навіть шкільні діти лише пів дня будуть учитись, а пів дня працювати на фармах, чи в інших корисних заняттях. Наступного квітня, 1943, воєнний промисл затруднюватиме біля 20 міліонів робітників. А рік пізніше 23 міліони. Всі вони будуть працювати в воєннім промислі, який перед війною забирав лише малесеньку частину з того числа.

РІВЕНЬ ЖИТТЯ МУСИТЬ ВПАСТИ

ВАШИСҐТОН. — Федеральний адміністратор цін, Ліон Гендерсон, заявив, що рівень американського життя мусить знизитись до того ступня, на якім був в 1932, в часі найбільшої депресії. Ми мусимо всі затягати пояс, говорив він. Бо домагання війни будуть все зростати і це буде відбиватись на наших цивільних потребах. Треба буде розстатись не з одною річчю, яку ще нині деякі люди уважають за дуже потрібну.

ТВЕРДІ ЦІНИ НА ЗБРОЮ ПЕРЕШКОДЖУЮТЬ ПРОДУКЦІЇ

ВАШИНГТОН. — Підсекретар війни, Петерсон, заявив, що тверді ціни, які накладає адміністрація цін, на виріб воєнних річей, спиняє той виріб. Бюро заряду цін стоїть на становищі, що в виробі зброї не вільно заробити фабрикантови більше, як пять відсотків. Хоч в засаді це похвальна річ, але це викликує млявість в воєннім промислі. Внаслідок того департамент війни домагається, щоб ціни на зброю накладав він, департ. війни, а не бюро заряду цін.

АРҐЕНТИНА УХВАЛЮЄ ЗРИВ З ДЕРЖАВАМИ ОСІ

БУЕНОС АЙРЕС. — Арґентинський парлямент, проти волі урядових кол, більшістю голосів ухвалив резолюцію, щоб Арґентина зірвала дипльоматичні звязки з Німеччиною, Італією і Японією. Консервативні урядові кола стояли на становищі, щоб Арґентина придержувалась строгої невтральности і обі воюючі сторони трактувала однаково. Але в парляменті перемогли струї, котрі є за зривом з Державами Осі.

Націсти Арештують Далі Американців у Франції

ВІШІ. — За звітами, що находяться у руках американської амбасади, націсти арештували в Парижі й інших частинах окупованої Франції тисячу американців і 400 американок, з котрих багато є подружені з французькими громадянами. З цих донесень виходило би, що націстична окупаційна влада пробує арештувати просто всіх американців у Франції.

Догадуються, що арештовані американці будуть відставлені до концентраційних таборів у Компіен, де вже інтерновано коло 300 американців, а зате американки будуть увязнені в Вітель, де вже зібрано всіх англійських громадянок.

Перші арешти американців не робили більшого враження, бо всі взяли їх за звичайні собі арешти поодиноких осіб, які в минулому звичайно кінчилися короткими допитами й випущенням на волю. Цим разом одначе догадуються, що арештовані будуть задержані постійно.

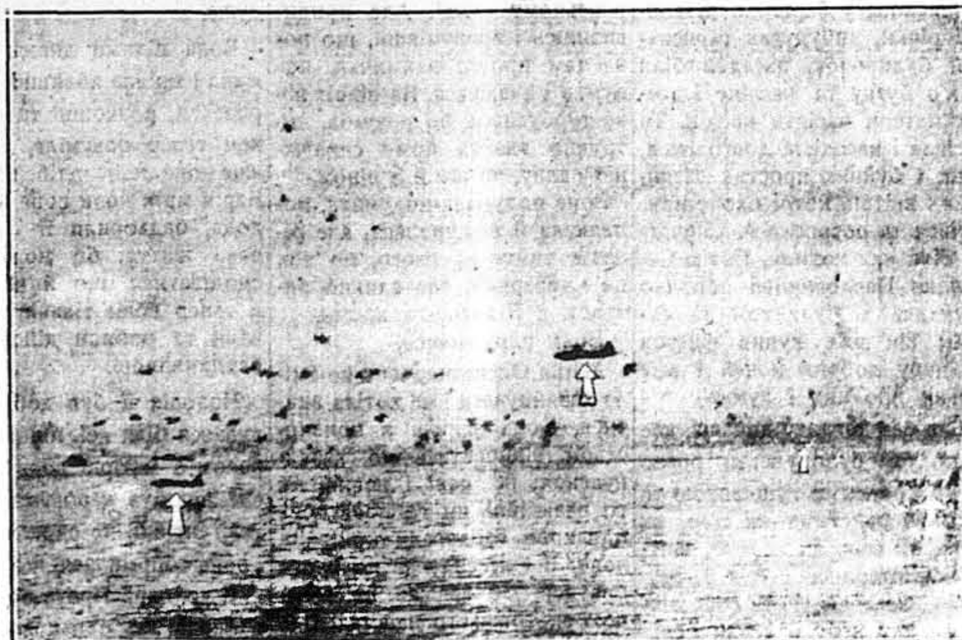
Американська амбасада здає вашингтонському урядові докладні звіти з висліду своїх розслідів, але вона не є в стані зложити якийнебудь протест проти арештів, бо всі інтереси американців в окупованих краях віддано в руки швайцарської дипльоматичної служби.

ВИСЛІД ОДНОГО НАЦІСТИЧНОГО БОМБАРДУВАННЯ

ЛОНДОН. — Ворожі літаки залетіли над південно-східну й західну Англію й скидали тут і там бомби. Найбільше лиха накоїв цей рейд в одному місті в глибині краю, недалеко від південного побережа. Скинена з літака бомба попала просто на хлопячу школу. Дванайцятеро осіб, у тому числі начальник школи, згинули на місці. Десять інших осіб не можна найти, в тому числі школярів і вчительку. Багато інших треба було відставити до шпиталя на лікування важких поранень.

ІНДІЙСЬКА ДЕРЖАВНА РАДА ПРОТИ ОБМЕЖЕННЯ ҐАЗЕТНОЇ ЦЕНЗУРИ

НЮ ДЕЛІ (Індія). — Державна Рада закінчила свою сесію, ухваливши відкинути резолюцію за знесення деяких обмежень преси й цензури новинок. Підчас дебати представник уряду заявив, що цензура не вичеркнула ні одного слова президента Рузвелта.

ТАКИ ПЕРЕПЛИЛИ, ХОЧ БОМБИ ПАДАЛИ ЯК ДОЩ З ХМАР. На образку бачимо повно чорних плям, що виглядають на якісь грудочки. Це японські літаки-бомбовики, що літають над американським конвоєм, що везе американське військо й воєнне знаряддя. Не зважаючи на їхні бомбардовання, конвой щасливо доплив до цілі завдяки протилетунським гарматам, що добре відбивали налети ворога.

У СТАЛІНГРАДІ МАЙЖЕ БЕЗ ЗМІН

МОСКВА. — Німці далі концентрували свої зусилля на північно-західні окраїни Сталінграду, але, як каже російське офіціяльне донесення, не вспіли там захопити більше терену. Хвиля за хвилею націстичної піхоти, піддержаної літаками й повзами, нападала на російські лінії, але відбивалися від них зо втратами. Російське донесення каже, що за один день німці втратили 29 повзів і 1,500 людей.

Німецька команда видимо пробувала проломати російські лінії в середині міста, аби добитися до ріки Волги й розділити російські лінії на дві відорвані від себе частини. Совєтські гарматні човни на ріці помогли відбити ці напади. Совєтське донесення каже, що в цей спосіб розбито два ворожі баталіони.

Назагал великанська боротьба за Сталінград іде далі майже без змін у позиціях.

Німці знову захопили дещо більше терену в околиці Моздоку в центральному Кавказі, але потім їх вибито зо захоплених позицій. Російські маринарі далі задержували ініціятиву в боях над Чорним морем, недалеко від Новорісійська.

ПРЕМІЄР ЧОРЧИЛ ПРОТИ БАЛАЧОК І СПЕКУЛЯЦІЙ ЗА ДРУГИЙ ФРОНТ.

ЛОНДОН. — Премієр міністрів Винстон Чорчил давав палаті громад британійського парляменту осторогу перед необачними балачками про другий фронт, а рівночасно британійське радіо радило французам ждати спокійно аліянтської офензиви, котра мовляв тепер приготовляється.

Ґазети передали суть промови Чорчила словами: „Ми маємо пляни на зиму й весну, але нам треба заставити Гітлєра вгадувати".

Коли Чорчил говорив про небажаність публичних заяв і спекуляцій про час і місце майбутньої аліянтської офензиви, один з послів крикнув: „А чи цю пораду подасться Венделові Вилкі?"

ДАНЦІҐ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО СИЛЬНІШИХ СОВЄТСЬКИХ РЕЙДІВ.

СТОКГОЛЬМ. — Ґавляйтер данциґської округи Алберт Форстер видав цілу низку нових інструкцій, що видно мають за основу сподівання сильніших совєтських рейдів на Данціґ. Між ними є навіть інструкції про евакуацію творів штуки з церков і музеїв.

З міста вивозиться теж збіжа й інші товари, що тут були зібрані. Догадуються, що робиться це по части зо страху перед польськими саботажними заходами, що останніми часами робили в німецьких магазинах великі шкоди. По місті теж почато будувати протирейдові захоронища, які могли би видержати важкі бомби, що їх тепер кидають совєтські літаки. В останньому рейді на Данціґ згинули 82 особи.

СПЕЦІЯЛЬНІ ПОЛЬСЬКІ ВІДДІЛИ В АМЕРИКАНСЬКІЙ АРМІЇ.

ЛОНДОН. — За авторитетним поданням польського уряду на еміґрації, американська армія має мати спеціяльні боєві частини, зложені виключно з поляків, уроджених в Америці й в Польщі. Поляки, що зголошуються до тих відділів, мали би вперед служити в американській або польській армії, і мусять бути кваліфіковані до спеціяльної служби, для якої ці відділи призначені, а саме до так званого діла командосів.

Польські організації в Злучених Державах помагають рекрутувати людей до цих відділів, що будуть стояти під командою польських офіцирів. Премієр Владислав Сікорскі дістає докладні звіти про поступ рекрутації цих відділів і тепер веде через своїх представників з вашингтонським урядом переговори про можливість висилки польських офіцирів для технічної й організації практики в Злучених Державах.

БРИТИЙЦІ ВИРАЗНО ЗАПЕРЕЧУЮТЬ НАЦІСТИЧНІ ДОНЕСЕННЯ ПРО ВТРАТУ ПЕРЕВОЗОВИХ КОРАБЛІВ.

ЛОНДОН. — Міністерство інформації заперечило як неправдиві німецькі донесення, що мовляв німці затопили три великі перевозові кораблі, наладовані 39,000 вояків.

Німецькі претенсії являються немов осторогою для британійської фльоти, що німецька фльотна команда буде робити очайдушні зусилля проти таких конвоїв.

КАНАДІЙСЬКА ПШЕНИЦЯ НА ДОПОМОГУ ГРЕКАМ.

ЛОНДОН. — Шведські допомогові кораблі, наладовані канадійською пшеницею, призначені для ратування греків, ограблених націстичною окупаційною владою, наспіла вже до атенського порту Піреюса.

Про запотребовання цеї пшениці свідчить факт, що від заняття Греції військами Осі в одних Атенах і Піреюсі померло 110,000 дітей. Ця височезна смертність грецьких дітей почалася зараз після того, як німці забрали з Греції все молоко й товщі.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Нашою Кровю і Нашими Грішми!

Здається, що вже і ми, в Америці, ввійшли в таку воєнну фазу, що зачинаємо дійсно розуміти, що та війна означає, та що треба робити, щоб її виграти. І добре діється, що ми вже зачали відчувати, що ми можемо теж і війну програти. Бо разом з тим зачинаємо застановлятись, що з цього вийшлоб, якби ми ту війну дійсно програли.

Ось це є великий поступ. Уже сама така застанова доведе нас до зрозуміння, що ми цеї війни не сміємо програти. Значить, що будемо битись до останка. Так довго, поки ворог не буде розторощений. А як довго це триватиме, ніхто цього не знає. Зате є речі, що нам відомі. Якіж вони?

Отже знаємо, що лісти воєнних втрат появляються щораз частіше, та що вони щораз більші. А між ними є імена наших найдорожчих. Згодом може появитись там і наше призвіще, бо армія наша буде збільшатись. Буде в ній незабаром цілком певно до 10 міліонів вояків, а як буде треба, то ще й те число буде збільшене. Ще недавно ось такі речі видавались нам фантастичними, бо наш край у мирі, ще не так давно, не мав навіть стільки війська, що його мала якась там четверторядна европейська держава. Але нині є інакше, бо практика з Дієп нас навчає, що інвазія Европи буде дуже коштовним воєнним підприємством, а без неї не обійдеться. Ось і тому наша армія вже є велика, а буде в скорому часі ще подвоєна.

Далі бачимо, що видатки на війну щораз збільшаються, що є природне. І будуть збільшатись, бо війна це коштовна річ, найкоштовніша з усіх. Зуживаємо тепер великанські суми, а будемо зуживати їх ще більше. Але думаємо це робити так, щоб вдержувати господарську рівновагу, себто, щоб не довести, як це коротко кажеться, до інфляції, яка принеслаб матеріяльну катастрофу для нас усіх. Словом, не хочемо, щоб в Америці повторилось те, що було в більшости европейських країв по першій світовій війні. Та чудом це не станеться, а тільки тим, що будемо сумлінно придержуватись того, що дораджує уряд.

В першу чергу мусимо розуміти, що всі ми, без виїмків, мусимо постійно, місяць за місяцем, відкладати найменше 10 процентів з наших зарібків і за них купувати воєнні державні бонди. Це є перша й основна вимога. Вона мусить бути виповнена, бо інакше держава попаде в фінансові труднощі та не зможе начас виконати того, чого вимагають дальші воєнні пляни. Ось тому, коли любуємось нашими хлопцями, що прибувають з армії на відвідини, чи коли думаємо про них, як вони на фронті наражають своє життя, розуміймо, що їхні завдання получені не тільки з посвятою їхнього життя, але і з тим, щоб ми давали державній скарбниці щораз нові грошеві засоби. А як вояк виповнить своє завдання чесно на фронті, а ми своє в запіллю, тоді можемо бути певні, що війна буде вкорочена і закінчиться повною нашою перемогою.

Положення Хліборобства

На днях палата представників, не зважаючи на заклик президента Рузвелта і великої більшости американських газет, ухвалила законопроєкт, на основі котрого ціни на хліборобські продукти можуть підскочити на пять і більше відсотків. Президент закликав, щоб ухвалено закон, на основі котрого фармерські ціни стоялиб сто відсотків на так званім „париті". „Париті", як це вже є загально відомим, це є нiщо інше, тільки відношення межи цінами на фармерські продукти і промислові, що існувало тому 30 літ. Наприклад, коли 30 літ тому за пять бушлів пшениці, можна було купити дану машину, одежу, чи що інше, щоб і тепер можна було за пять бушлів купити ті самі продукти.

Фармерський бльок в конґресі почав завзяту кампанію проти цього. Ґазети і уряд почали виступати проти фармерського бльоку, доказуючи, що їх домагання готові причинитись до зросту інфляції в Америці. Бо подорожіння харчів змусить міських робітників домагатись більшої платні. Ця більша платня збільшить ціни на міські продукти. А зріст цін на міські продукти автоматично потягне за собою зріст цін на хліборобські продукти, що наново зачне підносити ціни на міську працю і продукти, а остаточно знов ціни на харчі. Це буде так звана „спіраля", що буде крутитись в колі, але водночас вгору і буде тягнути за собою ціни на всі продукти, та впроваджувати в той спосіб інфляцію.

Фармерський бльок стояв на своїм. Він говорив, що фармерство в останніх кількох десятках літ занепало і зубожіло. Підчас війни харчів потрібно так само, як інших, міських продуктів. Без харчів можна так само війну програти, як і без зброї та амуніції. Коли ми бажаємо, щоб в хліборобстві залишилась потрібна частина американських громадян, мусимо створити такі обставини, які притягалиб людей до хліборобства.

Той погляд посередньо підтвердив секретар хліборобства, Клод Викард. Він перед конґресовим комітетом заявив, що положення на хліборобськім фронті дійсно дуже поважне. Бо хліборобські робітники, приманювані великими платнями по фабриках, покидають, а навіть продають, фарми і переходять до фабричного промислу. Внаслідок того число занятих при фармах робітників значно обнизилось і далі обнижується. Ще ніколи, з винятком перших літ економічної депресії, фармери не випродували стільки своїх фарм, як це діється тепер говорив Клод Викард. Але водночас він заявляв, що підвишка цін на фармерські продукти, як цього домагаються конґресмени з фармерського бльоку, справі не поможе. Бо ріжниця між фабричними заробітними платнями і між фармерськими така велика, що робітники будуть тікати з фарм, навіть коли де що збільшаться ціни на фармерські продукти.

Крім того підвишка цін на фармерські продукти, як було сказано, лише хвилево облекшилаб фармерам положення, бо навіть та мала полекша булаб скоро стерта, внаслідок інфляційних течій і внаслідок зросту цін на міські продукти. Клод Викард подав шість порад, якби зараджувати лихови, але водночас сам признавав, що всі ті речі ґрунтовно не розвяжуть справи. Щойно силувана контроля праці і урядовий примус фармерським робітникам не покидати фарм, може розвязати ту справу, говорив він.

До шести порад, він зачислив такі: задержання на фармах досвідчених зарядчиків; перевіз робітників з перенаселених і зглядно нечинних околиць до тих, що відчувають брак праці; вчити міських людей фармерства; підховувати до фармерства жінок і дітей; забирати рекрута більше з міст, ніж з хліборобських околиць; поглибляти фармерське знання теперішним фармерам.

Найважнішою заявою Клода Викарда, на нашу думку, було це, що навіть колиб піднесено дещо ціни на фармерські продукти, то тим фармерство не годне конкурувати з платнями в воєннім промислі. З цього він зробив льогічний висловок, що треба силою контролювати стан праці в кожній галузи національної господарки.

І ми до того йдемо. Бо іншого виходу нема. Коли поодинокі галузи зачнуть добиватись підвишки заробітків для себе, вони зачнуть себе в тих підвишках так підганяти, що впровадять інфляцію. А інфляція це така річ, що нагадує сніжну лявину: з початку вона зачинається маленькою грудкою, що котиться поволи вниз. З часом, коли її не спинити, вона прискорює біг і водночас поростає на величести. Остаточний її результат інфляції може накоїти страшного лиха для всіх: міських робітників, фармерів і всіх інших суспільних верств. Тому всі мусять проти того оборонятись.

На м видається, що до дуже важної причини того зачарованого кола, чи інфляційної спіралі, треба зарахувати те, що робітники по фабриках, віддалених далеко від міст і розташованих майже в центрі фармерських околиць, дістають ту саму заплату, що міські робітники. Ці перші робітники рекрутуються вбільшости таки з самих фармерів, або **пів-фармерів**, котрі мають свої більші, чи менші фарми, засівають дещо збіжжя, садять городовину, мають свої овочі, мають свій дріб. Життя їх дуже мало коштує. На всякий випадок, далеко менше, ніж життя міського робітника. Міський робітник за своє життя в місті платить досить високо і витрачає чимало заробленого гроша.
Його домагання високої платні зовсім слушні. Робітники по відалених фабриках витрачують малу суму на прожиток. Заробітки в тих фабриках приманюють їх до себе і вони, щоб щадити на особистій силі, занедбують фармерство. Бо нащо йому займатись фармеруванням, коли за один день в суботу, чи неділю в получені з півтораразовою заплатою, він на чисто заробить стільки, що може не принесе йому акер землі впродовж року.

Беручи під увагу всі факти можна припускати, що уряд доззоляє покищо усім людям, що нині добре заробляють, потішитись тими зарібками. Але вже не далекий час, що уряд мусітиме щось рішучого в тій справі зробити. І тоді він запровадить для всіх тверду й може для декого прикру справедливість: ми всі станемо вояками в тій тотальній війні і не будемо думати про збагачення в цій війні, тільки про її скоре і успішне закінчення.

Державно-Творчі Народи та Народи Без Тої Прикмети

Нинішна наука про більше та менше державно-творчі народи.

Не цілих двацять літ тому два австрійські етнольоґи Коппер та Шмідт проголосили незвичайно цікаву теорію про характери поодиноких, нині істнуючих, народів, та про причини такого чи другого їх характеру. Згадані вчені займалися життям та прикметами теперішних народів у їх минулому, а навіть у доісторичні часи, та прийшли на підставі основних наукових дослідів до переконання, що одні народи мають немов у своїй природі хист до будування держави, себто мають прикмети державно-творчі, у других таких мало або й зовсім не має. Не рішає тут навіть талановитість чи неталановитість народу, бо є народи дуже талановиті, що видають споміж себе ґеніїв на полі винаходів, літератури, мистецтва, стратеґії, але держави створити не в силі; їх талани йдуть звичайно на службу народів, може й менше талановитих, але більше спосібних творити державну орґанізацію. Ґенії народів без державно-творчих прикмет розгублюються по всіх усюдах без користи для власного народу; добре коли не на шкоду навіть власного народу.

Як у людей, а як у нас...

Не місце тут у часописній статті викладати, як узасаднюють два згадані вчені свій науковий погляд. Досить, що їх узасаднення, які сягають аж у передісторичні часи та напроваджують приклади вже з життя історичних народів, дуже цікаві та переконливі. Обсервація життя народів, між ними у українського народу, роблять цей науковий здогад дійсно незвичайно інтересним. Народи державно-творчі уміють все ставити справу батьківщини перед усіми іншими справами світа того; уміють в хвилинах загрози істнування, або хочби тільки ослаблення потуги батьківщини, все найти спільну мову та згуртуватися около одного ідеалу батьківщини, около одного проводу, навіть для декого менше симпатичного, забуваючи хвилево на минуле в історичні хвилини, коли вирішується доля рідної землі на довші часи. Тоді в обличчі спільної потреби сходять на другий плян ріжниці партійні, релігійні чи особисті: соціяліст стає до спільної роботи побіч аристократа, атеїсть побіч віруючого, ліберал побіч фанатика. Вичуття спільної потреби батьківщини таке сильне, що наказує відкладати вирівнування спорів про ті чи другі справи на спокійніші часи.

У народів без державно-творчих прикмет люди стають рабами доктринерства, сваряться за чужі часто накинені ідеольоґії, інтереси своїх ґруп чи особисту впертість ставлять вище добра батьківщини, національна солідарність для них практично не істнує; навіть у найкритичніші часи, годі впрягти їх до спільної праці для нації.

Хто обсервує нинішну Анґлію, де лорди-консервативсти стають до праці, ба не тільки до праці, але під провід соціялістів чи навіть дещо комунізуючого сера Крипса, де проводи англійської та католицької церкви попирають без застережень такий національний провід, як уряд Його Королівського Величества, той має прикладову лекцію державно-творчих спосібностей народу, в тім випадку анґлійського.

Подібне серед поляків; ріжниці станові, партійні там величезні, але справа Польщі як цілости, її могутність це справа надрядна, понад всі розходження. Хто знав трохи докладніше відносини „католицької Польщі", тому було відоме, що половина міністрів в кабінетах Пілсудского це були лібералі і протестанти; і мало котрий з уродження, здебільша конвертити для осягнення розводів з жінками. В часі перед Пілсудським, у так званих народових урядах, були нерідко такі самі „католики", але ніхто не чув, щоб який духовний в Польщі публично ганьбив безбожництвом свій уряд. Навпаки назовні все підкреслювалося католицькість Польщі та її уряду, бо цього вимагала „польська державна рація"; це доказ, що польський клир мав глибоко вкорінене почуття інтересів батьківщини. Варто запізнатися теж зі становищем польського соціяліста до завдань польського косцьола особливо „на кресах", а тоді побачимо, що й у польських соціялістів було неабияке зрозуміння інтересів Польщі як цілости; вона все у них стояла вище вузко-партійного доктринства.

Чому так є? Тому, що в анґлійця, поляка, француза чи другого батьківщина це велика річ; вона вища партійних чи ґрупових ріжниць, бо у них є інстинкт державно-творчий. Тому істнує Анґлія, Польща, Франція, як держави. Чому немає України між державами? Відповідь легка, тільки треба щиро, так як у великодну сповідь, ударитися в груди та не шукати виновника поза собою, тільки в собі, а відповідь буде. „Професійні анархісти серед українського народу, для яких інтерес батьківщини як надрядна вартість не істнує, найскорше та найохотніше звикли це клеймо приліплювати українському братови не видячи своєї несолідарности з українським народом навіть у найкритичніші часи для української нації.

Чи москалі державно-творчий нарід?

Це проблема для українців важна, бо історія звязала наш нарід з московським. Етнольоґи Коппер та Шмідт зараховують між державно-творчі народи слушно теж москалів. Бо якими шляхами не йшла будова московської імперії, фактом є, що вона істнує, опановує одну шестину земської кулі, має під своєю владою понад 80 міліонів не-москалів, перетоплюючи їх в горнилі російської культури поволи на москалів. Між ними є теж біля 35 міліонів талановитої української нації, що раз-по-раз видає талановиті, ґеніяльні нерідко одиниці, які причиняються також до збудування тої дуже неласкавої для них імперії. Хвалитися тим, що Прокопович, Яворський, Туптало-Ростовський, а потім Бортнянський, Репнін, Достоєвський, Гоголь і другі походили з українського роду та творили російську культуру, не то немає причини — а таке буває нерідко в українській публіцистиці — але навпаки боліти треба, що такі талани не працювали для збудовання власної української культури та демократичної, гуманної української держави, а тільки, навпаки, будували імперію царів.

Як будувалася московська імперія?

А шляхи будови московської імперії були ріжні; часом добрими були методи відгороджуватися китайським муром від Европи, щоб як „третій православний Рим" бути предметом туги для гноблених православних під турком чи під польським католиком і тим иином з одного боку — на сході посуватися без перешкод у глибину Азії, з другого боку на заході витворювати людей з „двома душами", що тужилиб за православним царем.

Іншим разом краще ту саму ціль осягали методи Івана Грізного, що терором приборкував недержавно-творче боярство, але рівночасно побільшував р о с і й с ь к у імперію вздовж Волги на землях потатарських.

(Докінчення на стороні 3-тій)

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACTS OF CONGRESS OF AUGUST 24, 1912, AND MARCH 3, 1933

Of Svoboda (Liberty), published daily, except Sunday, Monday and holidays at Jersey City, New Jersey, for October 1, 1942.

State of New Jersey, County of Hudson.

Before me, a Notary Public in and for the State and county aforesaid, personally appeared Nicholas Muraszko, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the Business Manager of the Svoboda (Liberty) and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management and the circulation, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, as amended by the Act of March 3, 1933, embodied in section 537, Postal Laws and Regulations, printed on the reverse of this form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, managing editor, and business managers are: Publisher: Ukrainian National Association, Inc. (A fraternal), 83 Grand St., Jersey City, N. J.

This newspaper is published by the Ukrainian National Association, Inc., a fraternal organization, duly incorporated under the laws of the State of New Jersey, under the supervision of the Supreme Executive Committee, whose names and addresses are as follows:
Nicholas Muraszko, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Dmytro Halychyn, 83 Grand Street,, Jersey City, N. J.
Roman Slobodian, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Gregory Herman, 80 W. Jackson St., Wilkes-Barre, Pa.
Maria Malevich, 344 Becks Run Road, Pittsburgh, Pa.
Nicholas Muraszko, Business Manager, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

2. That the owner is: Ukrainian National Association, Inc. (a fraternal organization) (no stockholders), 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

3. That the known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 per cent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: None.

4. That the two paragraphs next above, giving the names of the owners, stockholders, and security holders, if any, contain not only the list of stockholders and security holders as they appear upon the books of the company but also, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, is given; also that the said two paragraphs contain statements embracing affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of bona fide owner; and this affiant has no reason to believe that any other person, association, or corporation has any interest direct or indirect in the said stock, bonds, or other securities than as so stated by him.

5. That the average number of copies of each issue of this publication sold or distributed, through the mails or otherwise, to paid subscribers during the twelve months preceding the date shown above is **12,800**

NICHOLAS MURASZKO, business manager.
Sworn to and subscribed before me this day of September 29, 1942.
WALTY STASIG, Notary Public
(Seal) (My commission expires May 3, 1944).

НАДІЯ КИБАЛЬЧИЧ

Пропащі Сестри

(Повість).

1)

I.

Коли Марія Олександровна скінчила інститут, то одразу мусіла взяти посаду ґувернантки, бо була убогою сиротою і виховувалася на кошти багатих далеких родичів, котрі вважали своїм обовязком платити за її науку, але нею самою не цікавились. Вони дали їй змогу заробляти і на тім їх зносини й скінчилися.

В інституті вона не придбала ніякого світогляду, а саму тільки жадобу розваг, розкошів та кохання. У тих панів, де була за ґувернантку, зазнала пониження, зневаґи, бачила багато гидкого; доброго майже не бачила.

Жадоба розваг, розкошів та кохання розвивалася на родючому ґрунті, але не було змоги вдовольнити її. Марія Олександровна була негарна, мало примітна панна.

Минали її літа, зникали надія на краще, до одчаю обридало життя по чужих людях... Прийшов трицятий рік.

Останнього літа вона поїхала з панами на село в їхній маєток. Знайомих з їхнього кола там не було, і вони з нудьги водилися з ким траплялося. Таким чином Марія Олександровна там познайомилася з одним небагатим панком Семеном Павловичом Катериненком. Він був трохи старший від неї, не гарний і не розумний. З наукою йому не пощастило: не міг і городської школи скінчити. Самолюбство він мав величезне.

Найбільше йому хотілося бути справжнім паном. Окрім матери, простої селянки, котра до нього трохи не молилася, він не мав ніякої рідні і був сам собі хазяїном. Схотілося йому мати справжній панський двір. Він на свойому широкому подвірю, що садом спускалося у берег до вузенької річки, вибудував гарненький будиночок, насадив біля нього бузку та жасліну і звелів матери насіяти квіток. Та насіяла і насадила довголітніх, ярих і буйних простих селянських квіток, котрі охоче принялися та розрослися. Спочатку біля них ходили. Потім Семенови Павловичови обридло носитись з будинком та садом; він вже купив фаєтон на пару добрих коней і вже тільки про них і думав.

Сад без догляду дичавів, але дещо там було уперте, росло та розросталося тущавиною та цвіло барвистими як жар, як небо, як сніг, як золото, квітками. Катериненко був не жонатий, бо хотів узяти собі жінку не яку небудь ледви письменну панночку, з тих, що розцвітали та вяли навколо, а справжню панну. Такої справжньої панни, котраб схотіла вийти за нього, не траплялося, тому він довго парубкував.

Познайомившись з Марією Олександровною, він спочатку не думав, що можнаб її посватати, бо дуже вона пишною йому здавалася у великопанському околі. Але придивившись і зрозумівши, що вона там просто наймичка, подумав і зважився. За віном він не турбувався, бо розумів, що трудно знайти йому справжню панну, та ще й з віном.

Вона подумала-подумала, поплакала й пожурилася, але рішила вийти за нього, бо хоч це і мізерний, але єдиний рятунок з її важкого життя.

Вони одружилися.

Марія Олександровна не вміла хазяйнувати і не хотіла вчитися. Вона звикла з призирством відноситись до хазяйнування: всі пані і панни, чи то реакційні, чи то поступові, однаково гордували ним. Чоловік її і не силував до нього братися, бо вважав це ознакою справжнього панства. Для господарювання у ньогож була мати та наймички.

Марія Олександровна нудьгувала. Роботи та турботи у неї ніякої не було. Часу мала багато, а читання мало; знайомих, з котрими можна було все гуляти та гуляти, по між небагатою інтеліґенцією не могла знайти. Багата її цуралася. До чоловіка їй було байдуже.

Вона цілими днями все лежала і мріяла колишні мрії про розваги, розкошні та кохання, хоч тепер розуміла, що вони вже ніколи не здійсняться. Ті марні мрії, коли вона була молода, бадьорили її і скрашували життя, бо можна було сподіватися, що й збудуться, а тепер вони тільки знесилювали та робили дійсність ще огидливішою.

Чоловік її був добрий, піклувався біля неї, пишався нею, разом з матірю дбав про все, але він був нерозумний, неінтеліґентний, не справжній пан, і вона соромилася, що в неї такий чоловік. Проте вони жили в згоді, бо однаково не любили сварів та лайки.

Через три роки у них знайшлася дочка.

(Дальше буде).

Домашній Фронт

Небезпека дорожнечі все ще далі загрожує, хоч проти неї почато боротьбу на ще одній ділянці. Робляться заходи, щоб усталити неконтрольовані дотепер ціни на фармерські продукти, спинити непотрібні підвишки платні, та обмежити прибутки підприємців. Всім вже ясно, що ворога у виді високих цін можна перемогти, коли взятись як слід за діло. А знаємо, що без контролі цін кошт прожитку підніметься, так як підчас останньої війни, коли то він збільшився зразу на 63 а до 1920-го року на 100 відсотків.

Завдяки контролі, ціни на одежу, комірне, топливо, і хатню обстановку зменшились. Таксамо в часі від травня до серпня ціни на ті харчі, до яких не пристосовано контролі цін, коштують тепер на 10 відсотків більше. В серпні треба було платити 26% більше за яйця, ніж в липні, 18% більше за салату, 16% більше за курятину і за стручкову фасолю, 14% більше за солодку картоплю, та взагалі більше за масло, рибу, муку, сир та інші головні харчі, які творять пересічно дві пяті частини щоденної їжі. На місце одного доляра витрачуваного на харчі в літі 1939-го року, тепер треба витратити $1.35.

Щоб стримати зріст коштів прожитку президент зажадав від конгресу ухвалення закона про контролю цін фармерських продуктів.

Які Відпадки Треба збирати.

Збірковий Комітет Американських Індустрій зладив лісту предметів, що їх вживається в домах і на фармах, а які зроблені вцілости або частинно з матеріялів важних для воєнної індустрії.

На лісті надрукований також заклик до господинь, щоб вони закреслювали на ній ті предмети, які вони найдуть у себе, а також щоб дописували такі речі, яких на лісті нема, а які ця ліста їм нагадає. Далі подано інструкції, як систематично перешукати хату, піддашша, комірки, подвіря, гараж, господарські забудування і т. д. за вжиточними відпадками і як їх зібрати разом так, щоб було вигідно передати їх куди слід.

Накінець в поученні сказано: „Памятайте, що вашим обовязком, як американців, є подбати, щоб зібрані вами відпадки попали у бій. Тому доставте їх на найближчий збірковий пункт. Коли такого нема близько, не чекайте, аж вам хтось скаже, що робити. Покличте когось з найближчого збіркового комітету і конче подбайте, щоб зібрані вами відпадки були вжиті у цій війні".

В лісті вичислено ось які предмети, що їх треба збирати:

МЕТАЛІ.

Пружини з ліжок, старе заліззя, печі на дерево чи вугіль, ланцюхи на колеса, ванни, холодільники, радіятори, машини до прання, машини достриження трави, машини до шиття, кухонні мушлі, старі зедра, рури, огородниче знаряддя, ківли, лижви, металеві штахети, старий дріт, горці, ринки, апарати до огрівання.

Ножиці, ножі, старі частини від автомобілів, електричні мотори, віяльця, металеві скринки, покришки, фармерське знаряддя, сітки, годинники, електричні батерії, лямпи і уладження для світла, рушти, жарівки, грати, металеві гольфові палочки, підставки на вазонки з металю, металеві дошки до прання, вішаки.

ГУМА.

Корсети, рукавички, купальні шапочки, автомобілеві і роверові колеса і туби, чоботи, гальоші, діточі штанці, затички, пипки, мати до витирання ніг, губки, запаски, підвязки, забавки, занавіси для купалень, сидження, „вашерс", покритий гумою дріт.

Підошви й обцаси, непромокальні плащі, гребені, радирки, вужі від домашніх сикавок, гумові пляшки на гарячу воду, мячі, купелеві одяги, матераці, гумові простирала, тенісові черевики, гумові перстені на слоїки, шлейки, гумові підставки.

ТКАНИНИ

Старі мішки на ярину, бавовняне спідне білля, вовняне спідне білля, простирала, пошевки, накриття на ліжка, рушники, митки, хустинки до носа, обруси, сорочки, бавовняні одяги, занавіси, вовняні одяги, убрання, нагортки, портієри, стирки.

МОТУЗЗЯ.

Старі линви, шнури для вішання білля, шнурки від занавіс і заслон, старі конопляні килими, покривала на сидження в автомобілях, конопляні мішки.

Більше Курей.

Департамент хліборобства звернувся до фармерів і годівців дробу з закликом, щоб вони виводили більше курей. Тим робом можна буде частинно зарадити недостачі мяса. Департамент хоче, щоб в найближчому році виплекати яких 200 мільйонів курей більше, як звичайно, і щоб це зробити не у звичайному сезоні, а протягом цілого року. В звичайному сезоні треба подбати, щоб було випродуковане звичайне число курей і відповідна кількість яєць.

Жінки-Пільоти для Метеорольогічного Бюра.

Федеральне Метеорольогічне Бюро завізвало 75 жінок пільотів, щоб вони перейшли курси метеорольогії (наука про погоду), починаючи з січня 1943-го року. Такі курси відбудуться в Мессечузетському Технольогічному Інститутті, в Шикагському Університеті, в Каліфорнійському Технольогічному Інституті і в Каліфорнійському Університеті. Прохання треба вносити до „Юнайтед Стейтс Ветер Бюро, Вашингтон, Д. К."

Треба Більше Доглядачок.

Адміністратор Комісії Робочої Сили, П. МекНат, заявив, що „недостачу жінок-працівників відчувається особливо в ділянці догляду за хворими. Він казав, що „догляд за хворими важний не тільки для Америки, але для цілого воєнного зусилля союзників. Програма такого догляду в Злучених Державах мусить бути узгіднена з програмою всіх Обєднаних Держав". Ближчі пояснення можна дістати в місцевому Червоному Хресті і в бюрах Армії або Фльоти.

Аплікації Вступу до Жіночої Морської Резерви.

Бажаючим вступити до Жіночої Морської Резерви будуть вислані аплікації поштою. Хто хоче їх дістати, нехай пише до найближчої головної кватири Морської Округи на адресу: Naval Officer Procurement Office і нехай подасть свій вік, образовання, супружий стан, і, коли аплікантка замужна, зайняття чоловіка і вік дітей.

Нова Кляса у Фльотній Службі.

Департамент фльоти проголосив утворення нової кляси специялістів набережної сторожі. Вона називається Specialist (S) (Shore Patrol). До цеї кляси належатимуть бувші полисмени, що зголосились до служби при патрольованні побережжа. Прохання треба вносити до місцевих рекрутаційних бюр фльоти і до них треба долучити рекомендуючі посвідки від теперішних роботодавців аплікантa або від відносних начальників поліції.

ДОПОМОЖІТЬ ВОЄННИМ ЗУСИЛЛЯМ ЗБІРКОЮ ВІДПАДКІВ ЗАЛІЗА І СТАЛІ! ВОНИ ПОТРІБНІ, ЩОБ ВІДПОВІСТИ ВИМОГАМ СТАЛЕВИХ І ЗАЛІЗНИХ ФАБРИК, ЩО ПРОДУКУЮТЬ ВОЄННЕ ЗНАРЯДДЯ. ДЛЯ ЦЕЇ ДОПОМОГИ НЕ ТРЕБА НІ ОСОБЛИВОГО ЗАПАЛУ, НІ ПОСВЯТИ, А ТРЕБА ТІЛЬКИ ХОТІТИ ДОПОМОГТИ ВИГРАТИ ВІЙНУ, ОБОРОНИТИ СВІЙ КРАЙ І СВОЄ ВЛАСНЕ ДОБРО.

Мясо й Його Пайкування

(Секретар рільництва про основні питання харчування краю).

(Докінчення).

Значіння магазинування.

Мясо, котре зложено в пушки (бляшанки) або звуджено, може стояти в магазині фабрик місяцями, а потім ще місяцями в магазині гуртівників, поки остаточно дістанеться на столи якоїсь родини. Свіже мясо звичайно відходить багато скорше, а перевозять його залізничними возами й троками з ледівнями, і їдять його часто протягом тижня або двох після зарізу.

Одначе свіже мясо не все відходить так скоро. У сезоні великого скотобою свинина накопичується скорше, ніж її можна зужити, а сезони cкабого скотобою діється противно. Це складання мяса на склад і вибирання його зо складу й є головною справою в теперішню ситуацію. Різниці мають великі пристосіблення для магазинування свіжого мяса й можуть держати його безпечно довгі тижні. Вибираючи з магазину мясо, що там стояло найдовше, різниці можуть держати резерви мяса цілими місяцями. Якби це не було можливе, то треба би хіба невуджене мясо їсти, як можна, найскорше. Одначе, завдяки тому, що мясо можна передержувати, можна теж забезпечуватися проти недостачі мяса на весну або літом через відповідне консервовання й пайкування мяса в сезоні великої продукції мяса.

Питання воловини.

Призначена на заріз худоба живе довше, ніж свині. Цілий цикль для худоби, від її народження до появи на столі, посувається повільніше. Період вагітности худоби виносить коло 9 місяців. Корова звичайно має одно теля, тоді як свиня може відразу вродити й семеро пацят, і більше. Ялівки не запліднюються, поки їм не мине року, а вроджена весною свиня може заплідн'йтися в наступну осінь. Ось це деякі з головних причин, для котрих число худоби на фармах не може так скоро зростати, як число свиней.

Не дивлячися на те, що годівля худоби відбувається найбільше на великих фармах на заході, продукція воловини не є так сконцентрована, як годівля свиней. Причина цього явища в тому, що молочарські череди доставляють поважну частину, бо понад третину, всеї суми волового мяса. Внаслідок того наші молочарські округи на північному сході й над Великими Озерами достарчають багато нашої воловини, а велика частина цеї воловини походить від коров, що вже не надаються для молочарства. З тої теж околиці походить велика частина нашої телятини. З тої околиці везуть телят на ринок, як вони досягають ваги 200 фунтів.

Найбільше воловини продукується в кукурузяній окрузі. Фармери в тих околицях держать не лише великі череди худоби для подвійної цілі: для продукції молока й для продукції мяса, але й великі череди, призначені виключно для продукції мяса. Велика частина нашої воловини високої якости походить зо західних і південно - західних стейтів. У тих околицях телята звичайно родяться весною. Осінню вони вже доходять до ваги 400 фунтів, головно завдяки матірному молоку й траві. Як пасовище добре, й фармер має досить трави на зиміво, їх держать до весни й продають як річняки. Інші телята продають першої осени, підгодувавши їх дещо збіжжям. Це від них походить мясо, зване тут „бейбі біф".

Годована худоба доставляє 15 до 20 процентів всего нашого запасу мяса. Цю худобу починають годувати грубою поживою, званою „рафидж", від якої потім переходять до годівлі кукурузою й зерном через 3 до 6 місяців. На ринок ідуть вони, важучи від 1,000 до 1,200 фунтів. З них походять сочисті куски воловини, переложені сметанковими верствами товщу.

Деяка худоба йде на ринок річняками, але більшість з них задержується для дальшої годівлі, поки їм не буде 2 років. Коли худоба вже готова на ринок, її женуть або везуть троками до залізничих пунктів, звідки їх гуртівники, що ведуть бизнес за комісове, висилають до різниць. Ця частина фабрикації мяса поступає для худоби так само скоро, як для свиней. Переважна частина різництва й консервовання мяса відбувається під інспекцією федерального уряду. Федеральний уряд теж сортує мясо, але це вже залежить від купця, чи він хоче замовити собі від уряду цю обслугу. У різницях, що хочуть продавати мясо за федеральним сортуванням, знавці штемплюють усе мясо як „прайм", „чойс", „гуд" і так далі.

З цього можна вже дістати образ, як мясо приходить на наш стіл, а з того ми можемо набрати враження про теперішне мясне положення й про те, як це треба порядкувати доставою мяса.

У своїй основі вигляди на доставу мяса добрі. Аджеж воловина, наші „стейки" й „ровсти" наступного року вже ходять на ратицях. Дійсне число рогатої худоби поволи зростає, але наслідки цього зросту не дадуться відчути скорше, як за два або три роки. Край має подостатком зерна для годівлі — доброї кукурузи, величезні резерви пшениці, багато більше, ніж її треба для проживлення людей. Кромі цього досить вівса й ячменю. Для найближчого ринкового року, що починається 1. жовтня, ми будемо мати рокордові припаси кормового зерна, бо аж 131 мільон тон, підчас коли минулого року ми мали несповна 130 мільонів, а пять літ тому лише 117 мільонів тон. Як це до того погода буде добра для пасовищ, то краєві нічого журитися, чим йому годувати худобу для ринку.

Межі зросту припасів.

Як уже передтим сказано, число свиней можна збільшати багато скорше. Одначе для певних причин і цей зріст має свої межі. Багато фармерів у кукурузяній окрузі досягнули вже вершка продукції; вони вже не мають присоблень кормити більше свиней, як вони кормлять тепер. І приспособлення перевозу худоби й пристособлення різниць теж мають свої межі. Тому дальший зріст годівлі свиней може прийти хіба від дрібних фармірів.

Як справа мається тепер, наша краєва фабрика продукції мяса працює повним розгоном і побиває всі попередні рекорди. До дальшого збільшування продукції заохочується на всі способи, і дехто збільшення можна сподіватися. Але, загально кажучи, нашою головною проблемою тепер є використати як найкраще наші теперішні припаси мяса так, аби ми могли вживити й наші війська і наших аліянтів, а при тому не відчували дійсних труднощів у себе дома. Через справедливий поділ домашнього припасу між околиці й поодинокі родини, через урегулювання доставі мяса так, щоби воно плило до нас рівномірно в усі пори року, ми будемо могти досягнути своєї цілі. При теперішньому стані запотребовання мяса нашими військами і союзниками, ми маємо стільки мяса, що кожна цивільна особа може дістати коло півтретя фунта мяса на тиждень. Це рівняється пересічному споживанні мяса на голову в трицяті роки. В додатку до цього ми маємо досить припасів мяса дробу і сирів, сухої фасолі й іншої протеїнової поживи. Боятися браку поживи ми не маємо причини, — кінчає свою статтю наш секретар рільництва.

Державно-Творчі Народи та Народи Без Тої Прикмети

(Докінчення зо сторони 2-гої)

Часом цей китайський мур, що відділяв Москву від Західної Европи, ставав для інтересів московської імперії неужиточним; тоді Петро І. вибивав вікно до Західної Европи. Ставав в історії московської культури революціонером, за що його славлять його новочасні наслідники большевики, але московська імперія росла дальше над берегами Балтику, на Україні, над Чорним морем; ба й хрестик поставив він над польським пануванням на українських та білоруських землях.

Треба було в 19-тім століттi добути босфорський пролив та Царгород, знов ставала актуальною опіка „русского" царя над православними на балканських півостровi, вона теж ставала приманою, що потягала православних по всему світу за собою та при тім параліжувала австрійський напір на балканський півостров. У всіх випадках московський нарід та його влада, виявили багато державно - творчих прикмет.

Комунізм спас московську імперію.

Російське православія своєю услужністю для державної політики та услужністю для зацофаного суспільного ладу за царату на початку 20-го століття вже було скомпромітоване та стратило атракційну силу в Росії та поза нею; в Росії не так для московського мужика, як радше для інтелігенції та міського пролетаріяту. Тому не консервативне московське село, але ліберальне місто підносить революцію. Революція в трьох містах: в Петрограді, Москві та Києві вирішила долю царату, неспосібного вже дальше удержувати московську імперію в цілости, бо її розсаджували національні самостійницькі течії.

Перші місяці революції таки розсадили імперію царів, одначе помилковим є думати, що Ленін був менше творчим російським державником ніж цар Василь III., Іван Грізний, Петро І., Катерина II., чи теж царі 19-го століття. В тій ситуації треба було поставити перед очі мілйонів москалів та інородців, що відірвалися вже від імперії, нову приману, більше новочасну, яка не то, що знов згорнулаб їх під владу Москви, але ще й сталаб пригягаючим середником для сусідів, і помічю у дальшому поширюванню російського імперіялізму поза дотеперішні межі. Тою приманою став комунізм, що заступив фасцинуюче колись, перед революцією збанкротоване вже російське православія, з тою ріжницею, що православія могло потягати тільки православні народи на услуги московського імперіялізму, комунізм міг притягати на його услуги також прихильників серед народів цілого світа. Свою ролю одурити українських „хахлів", заголюканих білорусів і другі народи, комунізм виконав світло, бо сцементував наново імперію царів, ще й найшов послушних виконавців московської волі серед усіх народів світа.

Дивлячися на російський комунізм безсторонно, кожний мусить признати його заслуги для відбудови та розбудови московської потуги. Для Москви він показався державно-творчим, чиж тому дивно, що патріотичні російські й православні емігранти, духовні, князі та графи йому за це вдячні, бо всі вони таки ставлять вище добро своєї батьківщини понад власне добро, понад своє змарноване життя чи понад добро свого гуртка.

Чи московський нарід має користи зі своєї імперії?

Ставити таке питання, чи московський імперіялізм взагалі корисний чи шкідливий для московського народу, це те саме, що питати чи добре є московському народові мати задармо український пшеницю, вугіль та залізо і доступ до теплого Чорного моря; чи добре є мати азербейджанську оливу з Баку, незлічимі мінеральні багатства уральських народів, туркестанську бавовну, вугіль та залізо та велʼикански простори Сибіру для кольонізації надвишки московського народу на яких двіста літ. Звісно, що проблема надвишки населення вже лінії є зморою багатьох країв перенаселеної Европи. Чи може краще дуситися москалям на вбогих, неурожайних, полединякових пісках північно-східної Европи? Чи добре є для них, щоб талани інших народів працювали для російської культури та її збагачували новим ріжнородним змістом, чи щоб московська культура була вбога та незамітна?

Певно, що розділ тих багацтв імперії міг бути довгі століття несправедливим навіть серед того таки московського народу, але в тім саме лежить вичуття державно-творчого інстинкту москалів, що вони розуміють, що ті добра скорше чи пізніше станутьтаки власністю широких московських мас, коли будуть належати до московської імперії, натомість ніколи московський нарід не буде ними покористуватися, коли імперія розпадеться.

Політичний ідеалізм та політичний реалізм.

Оце мова політичного реалізму, нині одинокого міродайного в історії світа. Політичний ідеалізм може й казав би віддати їх назад підбитим власникам - народам та жити з ними в згоді, але такий політичний ідеалізм невідомий в історії людства; він знаний досі тільки в творах утопістів, ніколи в житті. Колиб серед українців було більше державно-творчого розуміння та національної солідарности, більше політичного реалізму, а менше нездійснимого політичного ідеалізму, то напевно Україна вже по першій світовій війні існувалаб була як державна нація.

Літописець.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА.

Зростає Союзовий Відділ.

З початком цього року наш 85-тий Відділ У. Н. Союзу мав 158 членів, а тепер має 171. І маємо надію, що до 50-літнього ювилею У. Н. Союзу наш відділ зросте до 200 членів і буде в такій силі, як був перед реформою в 1914. році.

Думаю, що наш нарід назагал уже зрозумів, яким великим добром є наш У. Н. Союз. Я бачив на обличчю нашого члена, п. Івана Мельника, що зістав покалічений в майнах тому 8 місяців і не робить, велику радість, коли я йому вручив $35 від Союзу як допомогу. Не так гроші заважили, як та память з боку своєї рідної організації. І п. Мельник щиро дякував організації за прихильність.

Хто свідомий і читає „Свободу", той знає, скільки то всякого добра зробила наша організація, даючи великі суми на ріжні гуманітарні й просвітні цілі. А скільки добра зробив наш орган, обороняючи наш нарід перед усякими напастями і стоючи на сторожі доброго імені українського народу.

Та так є, на жаль, що ще не всі це все добачують і розуміють. А між ними є і люди освічені, що повинніб бути прикладом у підпиранню такої організації як У. Н. Союз. Хочу пригадати, скільки то було колись між нами добрих і патріотичних священиків, що помагали розбудовувати У. Н. Союз. Більшість з них уже в гробі. А решта — вже старі й немічні люди. А деж є нові сили? Ось тут требаб звернутися до молодшого покоління нашого духовенства, щоб воно шанувало народнє добро та йшло слідами своїх славних попередників і вступало до У. Н. Союзу.

О. Костюк,
секр. 85. від. У. Н. Союзу.

З Газет

I. „Правда" про розмову В. П. Гладика з Л. Павличенко.

Ніколи не думали, що прийдеться нам згадувати в нашій газеті за В. П. Гладика, відомого москвофіла, що як за царату не визнавав ніякого українського народу і ніякої України, а тільки „русский" нарід і Росію, так і тепер те саме робить, продовжуючи давню роботу очорнювання цілого визвольного українського руху. З такими людьми звичайно не ведемо ніякої дискусії, бо колись то ще можна було припускати, що людина побаламучена і тому копає гріб свому рідному народови. Сьогодня-ж це вже не те. Тому, хоч бачимо в москвофільській газеті „Правда" дальші ньковання на український рух, уваги на це не звертаємо, бо це вже останні судороги загибаючого кацапства, яке не має настільки духової і моральної сили, щоб хоч перед смертю змити свої прогріхи. Тому догоріває на американській землі як зразок темноти, заскорузлости і модерного яничарства. І то в такому часі, коли весь американський нарід знає, що була і є Україна, та що був і є окремий український нарід. Але В. П. Гладик став „актуальним" тому, що мав інтервю з советською героїнею, Людмилою Павличенко, що прибула до Злучених Держав на Міжнародний Студентський Зїзд. Ось та Павличенко виступала від „советського народу", але подала, що є „українка". Отже цікаво знати, що то за розмова була між ними. Про це подає філядельфійська „Правда" з 25. вересня 1942. в статті п. н. „Руская героїня, Л. М. Павличенко". Розмова, як виходить, велась по „русски", себто по російськи, в советськім консульстві, а відбулась дня 12. вересня. В. П. Гладик подає, між іншим, таке:

Я (себто В. П. Гладик. — Ред.) запитав: Чи знаєте ви, що, як подавали воєнні комунікати з Москви і Лондону, в Карпатах бється проти гітлерівських націстів 10,000 партизан, карпатоše росів?

Так, знаю. Я-ж сама партизанка.

Одначе в комунікатах згадувано, що карпатські партизани українці. А ви правдоподібно знаєте, що українці в Галичині й Буковині то головно сторонники Гітлера; вони тайно, де можуть, помагають йому в війні проти Советської Росії й в Карпатах не воюють українці, але карпатороси.

— Так, я знаю, що в Галичині є гніздо гідлерівських фашистів. Ми, на Україні, називаємо їх жовто-блакитниками. Вони думають, що Гітлер збудує їм самостійну Україну, та вони цього не діждуться. У нас в Україні 98, процентів твердо стоїть за Советським Союзом і там всі мужчини і жінки воюють проти німецьких фашистів.

Ви сказали, що в Україні 98 процентів українців борються за Советський Союз, а хтож є ті два проценти?

То петлюрівці, котрих українці ненавидять, як сепаратистів і ворогів єдинства усіх народів Советського Союзу.

Яка ваша думка щодо теперішньої війни?

Русский нарід ніколи не був переможений і я вірю, що й тепер, кінець кінців, зломить силу гітлерівських фашистів. Ми добре памятаємо вождів старої Руси: Александра Невського, Дмитра Донського, Миніна і Пожарського, Суворова, Котузова, царя Петра І. та ін. Вони охоронили русский нарід від поневолення татарами, шведами, німецькими рицарами, французами — а ми охороняємо тепер народи Советського Союзу перед поневоленням гітлерівських фашистів.

— А як довго думаєте оставати в Америці?

— Не довго. Це від мене не залежить.

— Можливо, вернувши, будете сповнювати обовязки позаду фронту. Будете підготовляти снайперів.

— Ні. Я піду на фронт, а як мене вбють, то ви тут в память по мені побільшете збірку жертв на Русский Военний Реліф та роботи по фабриках, де виробляють амуніцію для Америки і союзників проти фашистів.

— Ми в Америці називаємо Советський Союз — Советською Росією, а американці таки просто Росією. Як є правильно?

— У нас приняли назву: Союз Советських Соціялістичних Республик, але, хто хоче, вживає назв Советська Росія, Росія.

— А як тепер в Советській Росії правительственна влада відноситься до релігії?

Мені вже завдавали такі питання. Це старі упередження, що ще не вивітрили і існують поза границею Советського Союзу. В Советському Союзі нема переслідування релігії. У нас повна свобода віроісповідання. Хто хоче молитись Богу, ходить до церкви; вдержуванню священиків ніхто не ставить найменших перешкод. Митрополит Сергій в Москві переслав мені благословіння і я заховую те письмо. Також владика Венямин, що живе тут в Ню Йорку, надіслав мені письмо, в якому дякує мені за участь у війні з агресорами-фашистами. В часі революції й по революції були переслідування релігії, але це завинили самі священики, що підбурювали нарід до контр-революції, або давали згіршаючий приклад своїм життям, та тепер в нас священики вказують своїм парохіянам шлях до гарного соціяльного християнського життя".

* * *

На тому ось те офіційне інтервю ніби закінчилось, а зачалася „звичайна розмова". Як далі пише В. Гладик, Л. Павличенко ще сказала, що дістала письмо „від українських фашистів - самостійників", в котрім вони назвали її „бабою-вбивником", хоч, як казала Павличенко, вони повинні знати, що це вбиваєть-ся тих, що напали і граблять та палять наші села і вбивають безборонних жінок і дітей. Запитана, де є це письмо, Павличенко відповіла, що подерла його і кинула в кошик.

Потім В. Гладик розповідав ще таке:

„Я розказав своїй співбесідниці, як то німецький політик Бісмарк став хресним батьком нинішних українських фашистів-самостійників, як вони наших галицько-русских патріотів переслідували в часі минулої світової війни, як в Талергофі українські прислужники німців підсували нашим страдальцям лісту, щоб записали себе українцями, очевидно ворогами Росії, та серед інтернованих 10,000 русских ґаличан не найшовся ні один, щоб записав себе в ряди слуг німецьких політиків. От молодці! І в нас також не найшлисяб такі, що піддержувалиб німецьких агресорів і ворогів словян".

Ще пише Гладик про те, щоб Павличенко „передала привіт від карпаторосів русским людям в Росії", як теж про своє бажання, щоб карпатороси в Америці, як і в „Прикарпатській Руси" могли свобідно себе самоопреділити, щоб „карпаторусска земля була прилучена до Советської Росії". На це Павличенко заявила, що це „більше від вас, ніж від нас залежить".

„От про що я говорив з великою героїнею русскої землі — Людмилою Михайловною Павличенко", кінчить В. П. Гладик.

II. „Свет" про те, що нема українців.

„Свет" чи там „Світ", що виходить у Вилкс Бері, як „русская газета", також пише в числі з 24. вересня 1942. про Галичину і Україну. Очевидно в спосіб, як писали московські чорносотенці за царату, хоч треба признати, що та метода перейшла „в спадку" і на їхніх насліників комуністичної породи. Отже читаємо таке: „...корінь українізму не в Україні або в Малоросії, а властиво в Галичині. В Україні нема українців у властивім того слова значенню. Коли в Малоросії називають людей українцями, то слово „українець" вживається в такому самому значенню, як вживається в Америці висказу про людей „з полудня" чи „з заходу". Така назва не означає окремої народности, а тільки мешканця певної области.

„А відношення населення України до німців виявляє, що тому населенню є чужою ідея сепаратизму, що воно визнає єдинство з прочим русским народом, що властиво в Україні нема українців, а є тільки русский нарід".

III. У. Щ. Вісті про „зрадника Мазепу".

Для доповнення ось тих дискусій про український і русский нарід, подамо ще те, що пишуть большевицькі „Українські Щоденні Вісти" з 29. вересня 1942. Читаємо там між іншим про історію України таке:

„Так чомуж ви про сучасну війну в Україні нічого не пишете, тільки про Мазепу — про того зрадника, що шведів на наші землі навів..."; „...чужих грабіжників провадив проти свого рідного народу"; „іншими словами Мазепа служив чужим загарбникам так само як Петлюра і Скоропадський, як Коновалець і Андрій Шептицький..".

„ПОВІТРЯНІ ГРИБИ". Це масові злети американських парашутистів в Англії. Американські вояки вправляються таким способом до того, що наступить, як зачнеться інвазія європейського континенту. Парашути виглядають у повітрі неначе великанські гриби.

ДЕ ГОЛЬ ПІДДЕРЖУЄ ЧЕХІВ

ЛОНДОН. — Ґенерал Шарль де Ґоль відвідав Яна Шрамека, премієра чеськословацького уряду на вигнанні, і в 4. річницю мінхенської угоди заявив йому, що Воююча Франція відкинула цю угоду. Ґенерал висказав надію, що в майбутньому французько-чеськословацький аліянс вийде з війни скріплений. Де Ґоль заявив, що Національний Комітет Воюючих Французів не признає ніяких територіяльних змін щодо Чехословаччини.

АНГЛІЯ ЗБІЛЬШУЄ ЗАСІВНУ ПЛОЩУ.

ЛОНДОН. — Підчас дебати в палаті громад британського парляменту кількох послів домагалося віддання забавових площ під управу рільничих рослин. Міністерство харчів подало дані про потребу пайкування яєць між вагітних жінок і хорих людей.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ВІДЗНАЧЕНИЙ ЛЕТУН СТАВ КОМАНДАНТОМ.

Підполковник Сидней Д. Ґробс, років 30, став комендантом Келі Филдс, що є одним з найважніших летунських піль в Америці. Він покінчив Вест Пойнт і має славу доброго летуна.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 30. вересня 1942, в Белвю Шпитали, помер член 204 відділу У. Н. Союзу,

БОГДАН ВОРОБЕЦЬ,

син пок. М. Воробця і Меланії Воробець, з Ню Йорку. Покійний закінчив своє життя по короткій, але тяжкій недузі, маючи 17 літ.

Похорон відбудеться в суботу, 9. год. рано, з погребового заведення П. Яреми, до укр. прав. церкви на 14. вулиці, звідтам на цвинтар Мавнт Оливет, в Меспет. В четвер і пятницю в 8. год. вечером в потребовім закладі відбудуться панахиди.

Всіх членів відділу, вільних від занять, проситься взяти участь в похороні.

Уряд відділу 204 У. Н. С.

Дня 24. вересня 1942 р. в Бавид Брук, Н. Дж., помер у 57. році життя

АНДРІЙ МОТИКА,

довголітний член Бр. св. О. Николая, від. 344 У. Н. Союзу.

Покійний походив зо села Староміщина, повіт Скалат, Галичина. До У. Н. Союзу вступив 1912 р. Покійний полишив жену Катерину, три дочки, одного сина, внуку і брата. Всі вони є членами У. Н. Союзу.

Похорон відбувся в суботу, 26. вересня, з власного дому при участи родини, знайомих і членів Бр. св. О. Николая.

В. Й. П.!

Григорій Ґеба, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ. — Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 241, відбудуться в суботу, 3. жовтня, в годині 7. ввечір, у церковній гали, Геріс Еве. Просимо членів прийти на час, бо маємо важні справи до полагодження. — П. Балоппка, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. ім М. Драгоманова, від. 181, відбудуться в суботу, 3. жовтня, в годині 6. ввечір, в У. Н. Домі на Компилай Гил. Обовязком всіх членів є прийти на означений час. — Юрій Ясінчук, предс.; П. Тинак, кас.; П. Черкас, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Триквартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 234, відбудуться в суботу, 3. жовтня, в год. 8. ввечір, в У. Н. Домі, 214-216 Fulton St., Elizabeth, N. J. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Уряд і контр. комісія здадуть звіт за третій квартал. Члени, що не прийдуть на збори, будуть карані. — П. Сташко, предс.; І. Пілат, кас.; С. Могила, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Тов. ім. Б. Хмельницького під Покр. Пресвятої Тройці, від. 158, повідомляє своїх членів, що триквартальні збори відбудуться в суботу, 3. жовтня, в годині 8. ввечір, в Укр. Нац. Домі, 216-218 Гренд вул. Просимо членів прийти на ці збори, бо є багато справ до полагодження. — Ю. Павчак, предс.; М. Баглай, фін. секр.; М. Кіт, рек. секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і членниць, що збори відбудуться в неділю, 4. жовтня, в гали церковній, 34 Біч ул., в годині 3. пополудні. Просимо всіх членів прийти на час, бо маємо важні справи, котрі мусимо вирішити на тих зборах. Приходіть всі на час і приведіть зі собою знайомих в члени нашого товариства і У. Н. Союзу. — М. Галькевич, секр.

ТАРЗАН, ч. 644. Перегони зо смертю.

TARZAN FOUND A BOAT DANGLING OVER THE SIDE. POWERFULLY HE HAULED IT UP AND FIXED IT TO A DAVIT.

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

Тарзан знайшов лодку, що баламкалась на шнурку, на боці корабля. Він схопив шнурок в свої могутні руки і витягнув лодку на поклад.

THEN HE SAW IT WAS RIDDLED WITH SMALL HOLES. IT MIGHT NOT STAY AFLOAT. BUT THE CHANCE MUST BE TAKEN.

Тепер він побачив, що вона покалічена кулями. Крізь діри від куль могла поволи вода наливатись до середини. Це було небезпечно, але іншої ради не було.

COMMANDING THE SURVIVORS TO STAND BY, HE RAN TO FETCH THE WOUNDED PETER EGALIS!

Треба було ризикувати, або відразу потапати. Він звелів пасажирам стояти біля лодки, а сам побіг, щоб врятувати раненого Петра Еґаліса.

THE FLAMING SHIP WAS SINKING FAST. THIS WAS A DESPERATE RACE WITH DEATH.

Горіючий і подіравлений корабель потапав дуже скоро. Це були перегони між смертю і життям. Не було часу на довгу надуму.